

Nr 180.

Av fru **Boman** och herr **Staxäng**, om förhöjt anslag till Bidrag till ladugårdsförbättringar.

Bidrag till ladugårdsförbättringar anvisades första gången enligt förslag i statsverkspropositionen till 1936 års riksdag för budgetåret 1936/37 med 100 000 kronor att användas inom vissa delar av Västerbottens läns fjällbygder, där ladugårdsbeståndet var mycket bristfälligt.

Efter underdåniga framställningar från hushållningssällskapen i Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län med hemställan, att anslagstilldelningen måtte utsträckas att omfatta jämväl dessa län, uppfördes ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen år 1937 med 250 000 kronor för budgetåret 1937/38. I samband härmed anförde statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet bl. a. följande:

"Dels torde emellertid behovet av ladugårdsförbättringar i vissa delar av landet vara mer än eljest trängande, dels synes det vara ett intresse att ifrågavarande arbetens betydelse för motverkande av arbetslösheten i praktiken närmare klarlägges. Jag vill av dessa skäl förorda, att — liksom nästföregående år visst belopp anvisades för ladugårdsförbättringar i Västerbottens län — ett belopp nu ställes till förfogande för bidrag till dylika arbeten å andra orter i landet. Medlen böra användas inom sådana landsdelar, där behovet av åtgärder på området framstår såsom störst. Såväl Norrbottens som Göteborgs och Bohus län torde av handlingarna att döma behöva den hjälp, som här kan erbjudas. Jag tillstyrker att, förutom dessa båda län, jämväl andra län, där förhållandena äro likartade, må under nästkommande budgetår kunna komma i åtnjutande av statsbidrag för ändamålet ..."

För budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisades för ändamålet resp. 100 000 och 300 000 kronor. Därefter har medelsanvisningen årligen utgjort 250 000 kronor. Även i årets statsverksproposition föreslås, att anslaget för budgetåret 1945/46 måtte utgå med sistnämnda belopp.

Av statsverkspropositionen framgår, att lantbruksstyrelsen i underdånig skrivelse den 31 augusti 1944 hemställt, att bidrag till ladugårdsförbättringar måtte för nästa budgetår anvisas ett med 150 000 kronor till 400 000 kronor förhöjt belopp. Av styrelsens skrivelse framgår, att efterfrågan på bidrag från förevarande anslag under senare år varit större än motsvarande medelstillgång.

Att behovet av statsbidrag till förbättring av ladugårdsbeståndet är synnerligen stort framgår av de utredningar, som gjorts av hushållningssällskapen i de av bidraget närmast berörda länen. Enbart för Norrbottens läns vidkommande ha kostnaderna för de mest trängande ladugårdsförbättringarna i övrebygderna — omfattande Arjeplogs, Arvidsjaurs, Jokkmokks, Gällivare, Pajala, Jukkasjärvi och Karesuando socknar — år 1936 beräknats till omkring 500 000 kronor. Hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län hemställde i skrivelse den 17 september 1936 att ett anslag om 300 000 kronor måtte anvisas för jordbrukare i norra Bohuslän till upprustning av kreatursstallar, under det att sällskapet samtidigt anförde, att den sammanlagda kostnaden för upprustning av 3 600 kreatursstallar i norra Bohuslän kunde beräknas uppgå till 7 200 000 kronor.

Det torde sålunda vara uppenbart, att en medelsanvisning av endast 250 000 kronor per år för så stora delar av landet, som det här är fråga om, måste vara otillräcklig för att inom rimlig tid kunna leda till önskvärt resultat.

Enligt vår mening borde det vara en synnerligen angelägen uppgift för statsmakterna att bringa lättnad och hjälp för den kategori småbrukare, varom här är fråga, och som på grund av de förhållanden, varunder de leva — bosättning i ödebygder eller i övrigt mer eller mindre isolerade trakter — måste föra sin tillvaro under stora umbäranden. På grund av sin svaga ekonomiska ställning ha dessa småbrukare ingen möjlighet att med egna krafter och medel förbättra och modernisera sina byggnader. Dessa måste därför bli av enklaste slag och i avsaknad av alla nutida bekvämligheter. Ej minst gäller detta om ekonomibyggnaderna. Kreatursstallarna äro inom ifrågavarande områden mestadels i högsta grad bristfälliga — mörka, dragiga och obekväma — med påföljd att djurens hälsotillstånd och produktion nedsättes, ävensom att ladugårdsarbetet blir onödigt tungskött och oangenämt. Då som i Norrland ladugårdsgöromålen vanligen åvila kvinnorna — husmödrarna — bli dessa utslitna i förtid av detta tunga, dagligen återkommande arbete. En betydande lättnad i och trivsel med arbetet skulle ernås, om ladugårdarna kunde göras ändamålsenliga och bekväma. En ändring till det bättre har också åstadkommit i de fall, då vederbörande fått sakkunnig hjälp med upprättande av förslag till förbättringar och ombyggnader och kommit i åtnjutande av bidrag av allmänna medel för arbetenas utförande. Det av statsmakterna till förfogande ställda anslaget för ändamålet har säkerligen varit till stor nytta, men på grund av anslagssummans otillräcklighet har det föreliggande behovet endast till en ringa del hittills kunnat tillgodoses.

Ehuru vi — med de erfarenheter vi äga från de av oss representerade bygderna — inte äro övertygade om att det av lantbruksstyrelsen motsedda medelsbehovet för ladugårdsförbättringar är tillräckligt, ha vi dock ansett oss ej böra yrka på större höjning av anslaget än vad styrelsen föreslagit.

På grund av det anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte å nionde huvudtiteln till Bidrag till ladugårdsförbättringar för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1945.

Märta Boman.

Ernst V. Staxäng.
